

DE PLATE v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. N 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 20

Nr. 5

MAAND Mei 1991

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

A. VAN ISEGHEM

IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER

J.P. FALISE

H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

SECRETARIS

J.B. DREESEN

Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

REKENING

750-9109554-54 of
000-0788241-19

IN DIT NUMMER

blz. 170 : I. VAN HYFTE : Courageuze stadsgenoten in 1892.

blz. 171 : J.B. DREESEN : El Pacto de Ostende - Het Pakt van Oostende.

blz. 173 : J.M. BEKAERT : Restaurant Richard, of de geschiedenis van een pand in de Adolf Buylstraat.

blz. 184 : D. FARASYN : Over dieven en lichtekooien te Oostende tijdens de laatste decade van het Oostenrijks bewind.

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn

UITZONDERLIJK

verschijnt er volgende maand een Juni-nummer !!!!

MEI - EN JUNI - ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten.

MEI I - ACTIVITEIT. Wandelvoordracht. Bezoek aan de Synagoog

In het kader van onze KEN UW STAD actie bezoeken wij op

Woensdag 15 mei 1991 om 14u30

de Synagoog, Tempel van de Israëlitische Eredienst in onze stad, op het Filips van Maestrichtplein 3 te Oostende.

De huidige Tempel van de Israëlitische Eredienst werd in augustus 1911 door de toenmalige Opperrabijn van België, de heer M. BLOCH, ingewijd.

De architect, dhr. LAGNER uit Antwerpen, was erin geslaagd om op de 350 vierkante meters waarover hij beschikte, een zeer mooie zaal op te richten, die plaats bood aan 300 personen. De indrukwekkende zaal heeft als zoldering een aaneenschakeling van gewelven, gescheiden door lijsten, die zich als zuilen stoutmoedig uit de grondmuur verheffen tot de acanthusversieringen. Een mooi oksaal, een absis en een gewelf, volgens ritueel naar het oosten gericht, voltooien met ongedwongenheid de samenstelling van het gebouw. Brandglazen zorgden voor een demping van het licht en gaven een schijn die alle details van de architectuur beter deden uitkomen. Totdaar "l'Étoile Belge" van 29 augustus 1911.

Sedertdien is er niet veel veranderd in de Synagoog die na 80 jaren nog steeds op volmaakte wijze dienst doet voor de Israëlitische Gemeenschap van onze stad.

Het is een enige gelegenheid om deze tempel eens van binnen te bewonderen en na te gaan hoe eenvoudig en soberheid mooi kunnen zijn.

Verzameling vóór de Synagoog, Filip van Maestrichtplein 3, Oostende om 14u15.

De organisatie in handen van ons bestuurslid de heer Jean Pierre FALISE. De rondleiding wordt verzorgd door de heer KALTER. Mis deze unieke kans niet.

MEI II - ACTIVITEIT. Avondvoordracht met dia's

Een avondvoordracht met dia's gaat door op

donderdag 30 mei 1991 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F., Dr. Colensstraat 6, Oostende.

Het onderwerp : OOSTENDE VÓÓR EN IN DE TWEDE WERELDOORLOG

De spreker : de heer Benny STOFFELEN.

De heer STOFFELEN, een geboren en getogen Oostendenaar, heeft als voornaamste hobby de beeldgeschiedenis van zijn geboortestad. Uit zijn collectie dia's, die uit meerdere duizenden exemplaren bestaat, selecteerde hij voor ons een wandeling door het Oostende van vóór en tijdens de Tweede Wereldoorlog.

In overvloeiing projecteert hij ons een min of meer logische wandeling door Oostende. Vertrek Wapenplein, richting Van Iseghemlaan, Schouwburg, Kursaal, Dijk met hotels, Koninklijke Villa, Gaanderijen, Renbaan, Palacehotel tot villa Osterrieth (van Albert en Elisabeth), vandaar richting Petit Paris en langs de Koninginnelaan (met o.a. de

Stenen Bank) over de oude spoorwegbrug naar het Maria-Hendrikapark. Verder langs de kazerne naar de Opex tot aan Fort Napoleon (museum) en terug naar het Centrum. De Visserskaai, de oude vismijn, dancing 't Keuntje, het Staketsel en door het Leopoldpark naar de Kapellestraat.

Daarna krijgen wij nog een veertigtal beelden van de verwoestingen die de stad in de Tweede Wereldoorlog te verwerken kreeg. Dit wordt ook voorgesteld als een rondgang met als bekendste beelden : Kursaal Grote Markt, Zeedijk, enz.

Dit alles wordt voorzien van een deskundige en vlotte commentaar die als grote verdienste zal hebben dat U die avond een flink stuk zult bijleren over het Oostende van vóór en tijdens de W.O. II. Niet te missen, zeker bij zijn. Wij verwachten U. Zoals steeds is de toegang vrij en gratis ook voor niet leden.

JUNI - ACITIVITEIT. Studiereis Lapscheure, Aardenburg en Hulst

Wij starten op

zondag 9 juni 1991 om 09u30 stipt

vanop de parking voor het Gerechtshof, Canadaplein, Oostende.

Na een vlotte rit langs de oude baan naar Brugge, door de prachtige dreef langs de Damse vaart, doorheen Damme stoppen wij voor de kerk van Lapscheure. Hier was ooit het centrum van de H. Triniteit, de broederschap die zich bezig hield met het vrijkopen van slaven in Barbarië. Wie herinnert zich niet de uitstekende voordracht die de heer W. DEBROCK voor enkele jaren hield over Oostendse slaven in Barbarië. Ereschoolhoofd van Lapscheure dhr. Guido VERMEERSCH leidt ons in de kerk rond met een bondige uitleg. Lapscheure is een beetje verwant met Oostende want omstreeks 1584, bij de inundaties rond Sluis, om strategische redenen, kwam het langs het Lapscheurse gat aan zee te liggen. Net als onze Keignaart blijf daar ook nog een kreek van over.

Driekwart later zetten we terug aan voor een bezoek aan Aardenburg, één van de oudste steden in dit gebied. Er was reeds bewoning voor de Romeinse tijd. Het ligt maar enkele kilometers van Lapscheure. Aardenburg herbergt een klein maar fijn Gemeentemuseum dat ons een beeld geeft van de streek in een ver verleden toen het nog een "burg" was, net als Broekburg, Veurne, Brugge en Middelburg opgeworpen tegen de Germaanse invallers. We bezoeken ook even de Sint-Baafskerk waar men, net als in de O.L.Vrouwkerk te Brugge, enkele geschilderde graven gevonden heeft. We worden rondgeleid door de heer WILLEBOORDSE, Conservator van het Museum, en de heer VAN VOORDE, eresecretaris-archivaris van Aardenburg.

Tegen 13 uur ontschepen we even buiten Lapscheure, langs de expresweg, in het drukbeklante restaurant "Ter Schorren". Daar steken we de voeten onder tafel voor de volgende menu, waarvan de uitbaatster, mevrouw CLAEYS, me verzekerde dat goed en met ruime hand geserveerd zal worden.

Tomatenroomsoep

Haantjes "Ter Schorre" (roomsaus + champignons)
met frietjes

Ijs of chocolademousse

Koffie met versnaperingen

Het middagmaal is in de prijs inbegrepen, dranken echter niet. Die rekent elk voor zich af aan tafel. De voorzitter werd reeds gepolst of de Vereniging, traditiegetrouw, kan instaan voor de aperitief.

Om 15 uur gaat het dan in een vlotte rit, met een korte stop aan de oude zee-arm, de Braakman, doorheen Zeeuws-Vlaanderen naar het prettig stadje Hulst. Hulst is verwant met Oostende in de zin dat, volgens MEYERUS, Robrecht de Fries in 1071 hier ook een Sint-Pieterskerk liet bouwen net als dat in Oostende gebeurde. We laten ons hier door twee stadsgidsen rondleiden voor al het mooie dat dit kleine stadje te bieden heeft. Achteraf bieden de terrassen rond de Grote Markt voldoende plaats en ambiance om ons van een kleine consumptie te laten genieten.

Over de expresweg, Maldegem en Brugge zijn we traditiegetrouw rond 20 uur terug in Oostende.

Inschrijven voor deze reis kan door storting van 925 ₣ (negenhonderd vijftwintig ₣) op rekening

000-0507753-55
Jan Dreesen
Rode Kruisstraat 4
Oostende

met de vermelding : "Platereis 9 juni 1991 met x personen. In deze prijs is inbegrepen : autocarreis, toegang tot museum, gidsen in Lapscheure, Aardenburg en Hulst, en middagmaal.

De inschrijvingen moeten gebeuren vóór 1 juni 1991.

Er zijn maximum 54 plaatsen. Die eerst komt eerst maalt. Dus zorg dat je op tijd bent. We hopen op tijd een reisbrochure klaar te hebben die een aangename herinnering zal zijn aan deze uitstap.

J.B. DREESEN

COURAGEUZE STADSGENOTEN IN 1892

door Ivan VAN HYFTE

Altijd zijn er mensen geweest en zullen er zijn die boven zichzelf uitstijgen in durf, moed en onbaatzuchtigheid naar hun medemens toe. Gelukkig maar !...

De traditioneel jaarlijkse uitreiking door de huidige burgemeester waarbij stadsgenoten onderscheiden worden om hun moed en zelfopoffering kent een lange traditie.

Zo werden in 1893 niet minder dan 18 Oostendenaars gehuldigd door burgemeester A. PIETERS die in zitting van 12 september, uitzonderlijk (!) in het Nederlands, de diploma's overhandigde.

- August VANDEVELDE bevrijdde op 30 december 1891 een werkmans die bedolven lag onder het puin van een ingestorte muur.
- Henri PERMEKE (jawel, de schilder) durfde het aan uit een huis, waar een uitslaande brand was, 2 kinderen uit hun wieg te halen (06.02.1892).
- Jean HAGER en Jules IMPENS sprongen op 13 juni 1892, bij stormweer, in de branding om een roeier uit het kolkende water te halen.
- Jean GOES riskeerde zijn leven toen hij op 24 juli 1892 een jonge-

tje uit de havengeul haalde, waar steeds een felle stroming is.

- Emile HOORELBEKE, Jean MOLLET, Gustave PILAYS, Ivon WITTEWRONGEL en Louis-Charles DEWULF kregen elk een medaille 2e klas omdat ze op 3 augustus 1892 een putdelver, 8 meter diep, bevrijdden, dit na een instorting bij een huis in opbouw in de Koningstraat.
- De politie-agenten I. WITTEWRONGEL en Edouard LAMBRECHSEN klommen op het dak van een woonst waar een dronken razende de pannen naar voorbijgangers gooide. Ze overmeesterden de geweldenaar (16.11.1891).
- Scheepstimmerman Constant LINGIER sprong zonder aarzelen het dok in naar een jongen die in grote moeilijkheden verkeerde (15.08.1891).
- Pierre-Jean VANHEE waagde zich op de glibberige golfbreker die de glooiing vormt naast het staketsel om een kind uit het water te halen (19.04.1893).
- Paarden op het strand waren wel eens moeilijk in toom te houden. Victor VANSTEENKISTE, ontvanger bij de Badendienst, Desiré WILLEM, herbergier, en aannemer Henri DEGRAEVE overmeesterden elk een paard dat op hol was geslagen.
- Joseph PILAEIS sprong vanop de Visserskaai te water naar een kind toe dat in het dok gevallen was (15.08.1891).
- Op 25 maart 1893 miste een werkmans de valreep bij het aan boord gaan van de steamer "Belgique"; timmerman Louis François DOUVERE dook onvervaard het koude water in.

EL PACTO DE OSTENDE - HET PAKT VAN OOSTENDE

door J.B. DREESEN

In de 19de eeuw kreeg Oostende een plaats in heel wat studies over internationale politiek door "The Ostend Manifesto". Dit was een nota, opgesteld door drie Amerikaanse ambassadeurs in oktober 1854 op een geheim overleg te Oostende, waarin zij de krachtlijnen vastlegden voor een eventuele annexatie van Cuba (1).

In diezelfde 19de eeuw kreeg Oostende ook een plaats in de Spaanse geschiedenis. Maar eerst een paar woorden Spaanse geschiedenis.

De Spaanse koning Karel IV (1788-1808), door zijn zoon Ferdinand VII tot abdicatie gedwongen, riep de hulp in van Napoleon en schonk hem zijn kroon.

Napoleon deed Ferdinand VII naar Frankrijk voeren en benoemde zijn eigen broer Jozef tot koning van Spanje.

Het land stond op voor zijn onafhankelijkheid en verdreef, geholpen door de Engelsen onder WELLINGTON, in 1814 de Fransen. Ferdinand VII keerde terug, regeerde absolutistisch, verloor de Amerikaanse kolonies en veroorzaakte, door verandering van troopopvolging ten gunste van zijn dochter Isabella, de eerste Carlistenoorlog.

Isabella II (1833-1868) had een aardje naar haar vaartje, want zij regeerde op een even harde wijze. In het Spanje van haar tijd groeide stelselmatig een harde oppositie. Toen haar eerste minister NARVAER in juli 1866 zijn 6de (en laatste) regering vormde was diens eerste werk, met de vrees van een revolutie voor ogen, de bijzonderste leden van de oppositie actief te bestrijden. Al de kopstukken van de oppositie weken uit naar België waar zij in Brussel een permanent revolutionair centrum oprichtten.

Enkele weken later kwamen zij te Oostende bijeen teneinde een plan op te stellen om de regering te doen vallen en de macht in handen te nemen. In dit "Pacto de Ostende" getekend door PRIM (generaal en leider van de oppositie), SAGASTA, PIERRAD en Ruiz ZORILLO werd besloten "al het bestaande te vernietigen tot in de hoogste sferen van de machthebbers".

Het duurde nog wel even, maar na een paar mislukte pogingen kwam de machtsgreep er met succes in september 1868. Onder leiding van de generaal Juan PRIM, en op basis van de in 1866 te Oostende vastgelegde doctrine, begon de opstand aan boord van een eskader van de Spaanse vloot in Cadiz en verspreidde zich als een vuur over het hele land (2).

Ref. : (1) L. FRANÇOIS, The Ostend Manifesto. In De Plate, 19de jg., nr. 2/90, blz. 39 en 40.
(2) R.S. MANTERO. Historia de Espana, blz. 271, 272 en 280.

Na zijn "Zingende Baren", een verzameling Vlaamse vissersliederen en liederen van de zee, gelauwerd in de prijskamp voor Volkskunde 1989 van de Provincie West-Vlaanderen, "Het Vergaan van de Titanic in het Volkslied" (prijs F. Grauwels 1987 van de L.V.V. Leuven) "Vreugde en Verdriet in het Visserslied" (Bachten de Kupe Nieuwpoort 1970)

volgt in november 1991

HET GROOT
OOSTENDSCH LIEDTBOECK

door Jef KLAUSING

een verzameling van 33 liederen, liedjes en deuntjes van, uit en over
O O S T E N D E

450 jaar Oostendse muziekgeschiedenis
van het beleg van Oostende in 1604 tot en met Lucy LOES
De meeste liederen zijn opgetekend met de melodie en voorzien
van gegevens over aanleiding tot ontstaan, zanger en dichter.
Passende illustraties

Verder zijn er registers met de beginregels, titels, namen,
plaatsen, bibliografie en talrijke andere gegevens.

wordt uitgegeven

onder auspiciën van De Stad Oostende
en van de Oostendse Heemkring "De Plate"

Voorwoord van Prof. Dr. S. TOP van het
seminarie voor Volkskunde van de Katholieke
Universiteit van Leuven

formaat : 24,5 x 16,5 cm.
omvang ca. 650 blz. illustraties
papier : Maco mat 115 gr.

afwerking : vollinnen band met goudopdruk,
gebonden met garen.

stofwikkels : vierkleurendruk geplastificeerd.

Realisatie : Uitgeverij Emiel Decock, Aartrijke

Verschijningsdatum : november 1991

De leden van "De Plate" kunnen het boek verkrijgen aan 1.700 ₣
(+ 100 ₣ port en verpakking) wanneer dit bedrag gestort wordt vóór
1 september op rk. 384-0031137-84 van J. Klausning te Oostende met
vermelding : Liedboek.

Nadien zal het werk te verkrijgen zijn in de handel aan 2.095 ₣.

■ 1
9
4
0 ■ 1
9
4
5 ■

CAPUCIJNENHELLING

KURSAALTERREIN MET GEZICHT OP HET
AFGEBROKEN "HOTEL DE LA PLAGE"

ZEEHELDENPLEIN

KURSAALTERREIN

(FOTO MICHAEL, OOSTENDE)

RESTAURANT RICHARD

of de geschiedenis van een pand in de Adolf Buylstraat

door Jean Marie BEKAERT

Is nummer 9 in de Adolf Buylstraat u bekend ? Eenvoudiger, kent u het restaurant Richard ?

Een overgrote meerderheid onder ons kent dit merkwaardige spijshuis. Bestaat al lang. Altijd zo geweest denken sommigen !

Hier volgt het verhaal van de opeenvolgende eigenaars en bewoners van het pand gelegen op nummer 9 in de Adolf Buylstraat te Oostende.

* * *

Op 1 april 1773 verkopen de echtlieden Joannes DRUART hun "huyse, erve en toebehoorten" gelegen op de "Noordsyde van de West-straet" (heden A. Buylstr. 9) aan Jufvrouw Joanna KEMPE (1).

In 1796 vermeldt het notariaat, dat het eigendom gelegen in Wijk 2 met het nr. 108 West-straet, nog steeds het eigendom is van Jufvrouw Joanna KEMPE (2).

Meteen maken wij kennis met de eerste huisnummering, dit jaar ingesteld door de Fransen. Het gaat om een doorlopende huisnummering, ingevoerd voor gans de stad Oostende. Ingedeeld in 15 wijken, start de nummering op nr. 1 en eindigt op nr. 1621. Wat meteen betekent dat Oostende 1621 huizen telt in 1796 (3). Of Joanna KEMPE haar eigendom bewoonde is de vraag. Zeker is dat zij dit jaar moet inschrijven voor 900 Livres Tournays op de verplichte lening opgelegd door de Fransen aan de stad Oostende (4).

Uit "Le tableau de la population Ostendaise" kunnen wij uitmaken dat op nr. 108 West-straet Jacobus MORE (40 j.) en zijn echtgenote Marie-Thérèse CANNOT (37 j.) samen een "magasin de mode" runnen. Jacobus, geboren te Oostende in 1758, en Marie-Thérèse, geboren te Gent in 1761, huwen te Gent in 1787. Het koppel komt zich in Oostende vestigen en telt in 1798 een kind.

Franciscus, Joanna en Maria KEMPE, erfgenamen van hun tante Joanna KEMPE, zijn in 1801, elk voor 1/3 eigenaar geworden van nr. 108, West-straet.

Om uit onverdeelheid te treden verkopen Franciscus KEMPE, herbergier te Ichtegem, gehuwd met Joanna BEYENS, en Joanna KEMPE, gehuwd met Michel VAN CUYCK, commis négociant, Kaaistraet te Oostende, hun 2/3 aan Maria KEMPE, gehuwd met Ludovic DERRESAUW, notaire Impérial te Beerst. De verkoop gaat door voor notaris Antoine RYCX fils, op 18 messidor van het jaar 9 (8 juli 1801) en de prijs bedroeg 3.000 Fr (5).

De huur afgesloten met Jan MORE, voor 200 Fr per jaar, neemt een einde op 11 floreal van het jaar 13 (1 mei 1805), datum waarop J. MORE en echtgenote Marie-Thérèse CANNOT zich op het er naast gelegen nr. 107 West-straet vestigen.

De eerste en continue nummering voor gans de stad blijkt al ras niet praktisch en zelfs soms verwarrend. Deze ervaring zet de overheid, reeds in 1807, er toe aan om over te stappen naar een nieuwe nummering. Nog steeds continue maar nu beperkt per straat en per plein. Overzichtelijk, eenvoudig en gemakkelijk aan te passen zal deze nieuwe continue nummering dienst doen tot in 1860.

Zo wordt Wijk 2, nr. 108 West-straet nu nr. 42 West-straet. dit jaar telt de West-straet 47 genummerde huizen.

Voor notaris TETUT verschijnen op 1 april 1813, Louis DERRESAUW, notaire Impérial te Beerst, gehuwd met Maria KEMPE, en verkopen het huis op de noordzijde van de West-straet, nr. 42, aan Pierre ISAAC, cabaretier te Oostende, voor de som van 4.500 Fr. Het eigendom is verhuurd aan Jacques DEWEERT, naar pacht voor notaris TETUT op 13 december 1811.

Pas deel uitmakende van het Koninkrijk der Nederlanden wordt reeds in november 1814 een volkstelling ingericht (6).

Zo maken wij kennis met :

DEWEERT Jacobus	45 j.		° Roeselare
DRYVOET Petronilla	36 j.	echtg.	° Oostende
DEWEERT Maria	9 j.	dochter	° Oostende
DEWEERT Rosalia	8 j.	dochter	° Oostende
DEWEERT Sophia	7 j.	dochter	° Oostende
DEWEERT Paulina	6 j.	dochter	° Oostende
DEWEERT Georgius	3 j.	zoon	° Oostende
ANDRIES Joanna	81 j.	moeder	° Oostende

weduwe DRYVOET Joannes

De bewoner van nr. 42 West-straet is bekend, zijn beroep echter niet.

Op het einde en aan de zuidzijde van de West-straet komt Jacques DERIDDER in maart 1818 klaar met de bouw van de Schouwburg en van zijn er naast gebouwde herenhuis. Rond 1822 genummerd wordt het herenhuis nr. 25 en de Schouwburg nr. 26 West-straet.

Gegeven de ligging van beide gebouwen, verandert er niets aan de nummering van de zuidzijde. Daarentegen worden alle huisnummers op de noordzijde van de West-straet met 2 vermeerderd. Dit brengt met zich dat dit jaar nr. 42 nu nr. 44 wordt. In 1826 oefent meesterkuiper Hendrik JOZEF T'JONCK zijn beroep uit op nr. 44 in de West-straet (7). Het huis telt dit jaar 7 inwoners.

Op zondag 26 september 1830 laten Jaak MALEGHEER en Thomas MALFAIT het leven bij de aanval op de Hoghe Wacht (hoek Komediestraat en Grote Markt) dat bezet is door het Hollands garnizoen. Hierop neemt Hendrik T'JONCK op 27 september 1830 de leiding van de opstand van het kleine volk en richt de weerstand in tegen de Hollandse bezetter.

De Oostendse burgerij, gematigd Orangist, neemt geen deel aan deze straatrevolutie en vreest zelfs dat deze toestand noodlottig kan worden voor handel en nijverheid (8).

Reeds op 28 september 1830 trekt het garnizoen af naar Vlissingen, op een stoomschip ter beschikking gesteld door de Consul van Engeland. H. T'JONCK bekomt voor zijn inzet en moed het Ijzeren Kruis. Zijn naam is opgenomen in een uitgave van 1865 : "Liste nominative des citoyens décorés de la Crois de Fer" (9). In 1837 is T'JONCK nog steeds bedrijvig als kuiper op nr. 44 in de West-straet (10).

Voorheen gevestigd als herbergier op nr. 17 West-straet (38 A. Buylstraat) komen in oktober 1853 Michel THABERT en echtgenote Marie T'JONCK op nr. 44 West-straet wonen (nr. 9 A. Buylstraat). Het pand wordt verbouwd om onderkomen te verschaffen aan "Café Thabert". Gunstig gelegen groeit de herberg snel uit tot een trefpunt voor de kleine burgerij en de ambachtsbazen, ook menig "Maatschappij" neemt er intrek. Zo vernemen wij in L'Echo d'Ostende (11) dat "La direction de la Société 'De Liberale Vrijsschutters' établie au Café Thabert, rue d'Ouest, nous prie d'annoner que le premier tir à la carabine Flobert, aura lieu lundi prochain" op 17 oktober 1872.

Minder goed nieuws krijgen wij onder ogen in de Feuille d'Ostende van 19 november 1857 als wij te lezen krijgen onder de rubriek Nécrologie : Le nommé Henri T'JONCK, ancien soldat de l'Empire, et décoré de la Croix de Fer, vient de mourir à Ostende, à l'age de 72 ans, dans un état voisin de la misère. La Société d'Armes de l'Empire a rendu aux restes mortels du défunt les honneurs funèbres (12).

In de periode 1854 tot 1860, toen het eigendom nog het nr. 44 West-straet droeg weerhouden wij de volgende geboorten en sterfgevallen :

- + Ost. 23/03/1856 - Adeline BRYs - 2 ans - °Ost - fille de
François x Marie LOONTIENS 44 Ouest (13)
- + Ost. 20/05/1856 - Marie THABERT - 1 an - °Ost. - fille de
Michel x Marie T'JONCK 44 Ouest (14)
- + Ost. 16/09/1857 - Marie THABERT - 3,5 mois - °Ost. - fille de
Michel x Marie T'JONCK 44 Ouest (15)
- + Ost. nov. 1857 - Henri T'JONCK - 72 ans (16)
- ° Ost 06/08/1858 - Philomène THABERT - fille de
Michel x Marie T'JONCK 44 Ouest (17)

In 1861 schakelt men over van continu naar pare en onpare nummering. Voortaan wordt nr. 44, nr. 9 Weststraat.

Na 1860 vinden we :

- ° Ost 03/03/1861 - Aimé THABERT - fils de
Michel x Marie T'JONCK 9 Ouest (18)

Tot wij in januari 1874 vernemen bij het lezen van d'Echo d'Ostende : "TE KOOPEN : Een onlangs nieuwen BILLARD. Zich te bevragen bij Michel THABERT - Weststraat - Oostende".

Meteen vernemen wij de stopzetting van de "Café Thabert".

Michel THABERT opent op 55-jarige leeftijd de "Café de la Belle Vue" op de Schouwburgplaats.

Ignace DEVOS neemt het Café over en start reeds in april 1874 onder de benaming "Café du Théâtre". De lokalen voldoen niet volledig aan de eisen van de Café-Concert-stijl ingevoerd door de nieuwe uitbater.

Na sluiting wegens verbouwwerke verschijnt op 15 november 1877 in l'Echo d'Ostende volgende publiciteit : "Café du Théâtre, rue d'Ouest à Ostende, tenu par Mr.E. DEVOS. Dimanche 18 novembre 1877 réouverture des Concerts donnés par Me. BERGERON, Mlle Marietta et M. BERGERON, comique. ON NE FERA PAS PAYER D'ENTRER ET LES ARTISTES NE FERONT PAS DE COLLECTE". De inkom en de vertoning zijn gratis, wie zou aan dergelijke voorwaarden kunnen weerstaan ?

Geboren op 16 september 1877 maakt de komst van Valérie haar ouders, Ignace DEVOS en Adelaide DEVOS gelukkig. Daarentegen wordt op woensdag 21 augustus 1878 het verlies van de 15-jarige Arthur DEVOS zeer pijnlijk aanvoeld op nr. 9 Weststraat (19) (20).

Ignace DEVOS neemt het Hotel de Flandre in de Vlaanderenstraat over in 1881, wat als gevolg heeft dat het "Café du Théâtre" over te nemen is wegens dubbel gebruik (21).

Na ernstige onderhandelingen wordt nr. 9 in de Weststraat in juni 1881 door Léandre TYTGAT overgenomen. Het is ook niet toevallig dat Léandre de stap zet. Sedert lang lid van de muziekmaatschappij "Euterpe", gewaardeerd medelid in de toneelmaatschappij "Hoop in de Toekomst" en eerste griffier bij de "Vergeestingsvrienden" kan hij logisch rekenen op een talrijke opkomst in zijn café.

En inderdaad, van meetaf aan daagt een talrijk cliënteel op van kennissen en vrienden in "Café Euterpe" op nr. 9 Weststraat. Op zondag 12 maart 1882 richt Léandre TYTGAT in zijn café een groten "Prijskamp op den Billard" in. Inleg : 25 centiemen. Er zijn 5 schoone prijzen te winnen" (21b).

1884 wordt een noodlottig jaar voor Léandre TYTGAT en Pélagie MORAEL. De op 24 mei 1884 geboren Valentine overlijdt reeds op 15 juni van hetzelfde jaar. Léandre, hoofd van een gezin van 9 kinderen, druk bezet door zijn talrijke functies in diverse kringen en tevens hoofd van een populair café, valt ziek. Overspannen en noodgedwongen moet het gezin het opgeven. Het is dan niet verwonderlijk dat wij in l'Echo d'Ostende van 16 november 1884 volgend bericht lezen : "A reprendre immédiatement à des conditions avantageuses, un joli café avec son mobilier et matériel, situé rue d'Ouest 9. S'adresser chaussée de Torhout 1" (21c).

De brouwerij "Le Lion d'Or" vindt geen kandidaat om de zaak verder te runnen.

Het zal pas in juni 1885 zijn dat een huurder zich aanmeldt. Surrealistisch verschijnt volgende publiciteit in l'Echo d'Ostende op 07 juni 1885 : "Avis. Zuivere, zoete melk is een schat ! Is te bekomen Weststraat 9. Ouverture op 6 juni 1885" (22).

Gedurende het jaar 1886 staat nr. 9 Weststraat ledig (23).

Gustave CNUDE - brouwer - Oostende verkoopt op 14 april 1887 aan weduwe Adolphe LOONTIENS-VANDEWOESTYNE Marie, het huis gelegen aan de Noordzijde van de Weststraat 9. Kad. sectie A nr 165 - 200 m² groot, vrij van gebruik. Marie VANDEWOESTYNE, samen met haar dochter Nathalie (wed. HELSMOORTEL) betrekken samen het eigendom nog dit jaar (24).

Reeds in juli 1888 laat weduwe Ad. LOONTIENS volgend bericht verschijnen : "Avis - Soussigné Vve. Ad. LOONTIENS porte à la connaissance du public que dorénavant elle ne reconnaîtra plus aucune dette que sa fille, Nathalie, Vve Arthur HELSMOORTEL, aurait ou pourrait contracter" (25).

Van nu af en tot aan haar overlijden op 24 juni 1892 leeft de

Wde. Ad. LOONTIENS alleen op nr. 9 in de Weststraat (26).

Om uit onverdeeldheid te treden worden de immobiliën van de overledene openbaar te koop gesteld bij het ambt van de notarissen VAN CAILLIE te Oostende en TERMOTE te Brugge (27).

Oorspronkelijk maakt nr. 9 Weststraat deel uit van 11 loten, maar juist voor de openbare verkoop op 21 februari 1893 wordt lot 10 ingetrokken. Het is maar uitstel, want het huis nr. 9 Weststraat wordt uiteindelijk openbaar verkocht op 20 maart 1894 en ingekocht door de familie (28).

Dezelfde akte vermeldt als eigenaar voor

nr. 11 A. Buylstr. MICHENS Victor - schepen van de stad Oostende
nr. 7 A. Buylstr. ARENTS - brouwer Brugge

Wie de rubriek mededelingen en advertenties doorneemt van de "Duinengalm" van juni 1896 wordt op de hoogte gesteld van de :

"Woonstverandering - Het huis A. EMMERY-VAN DEN BOSSCHE - Fabrik van parapluies, parasols en wandelstokken, maakt het publiek bekend dat het magazijn komt overgebracht te worden van de Weststraat 25 naar de Weststraat 9, bij de Groote Markt" en om nuttig af te sluiten : "Parapluies te beginnen van 1,95 ₣ en overtrekkingen te beginnen van 1,25 ₣" (29).

Pragmatisch zakenman en fabrikant beoogt Alph. EMMERY vooral zijn zakencijfer te bevorderen en anderzijds zijn algemene onkosten te drukken. De onder-verhuring zal heel spoedig als hefboom ingezet worden om dit doel te bereiken.

In 1897 zal het D. VERLEYE, commis des ponts et chaussées, zijn om in 1898 opgevolgd te worden door CHENNOT als onder-huurder.

De techniek verbetert toen EMMERY in 1899 de "Maison Romain", fabrique de gants, in huis neemt. Commercieel gezien is dit een goede zet, immers ombrelles, encas en handschoenen spreken hetzelfde mondaine cliënteel aan en zijn tevens complementair (30).

De Carillon van 27 mei 1900 geeft ons een relaas van een weddenschap tussen M. DE ST. MEDARD en M. JAMBONNEAU. De weddenschap gaat over het feit als iemand in 2 uur 45 minuten van Oostende naar Ieper kan fietsen. Voorafgegaan door een beroepsrenner fietst EMMERY in de regen, heeft braak, valt tot tweemaal toe, maar bereikt toch in de gestelde termijn Ieper (31).

Op de "Hygiëne Expositie" van 1901 wekt EMMERY grote belangstelling met zijn regenscherm met ingebouwde matrak, die de gebruiker zowel tegen de regen als tegen een gebeurlijke aanvaller moet beschermen (32).

In 1904 wisselt hij van partner en komt "La Ganterie Universelle" beheerd door Marie DU VERGER uit Brussel als zomer komponent in huis. De reclame gevoerd in de Carillon van 1904 wijst op het feit : "Entrée par le magasin de parapluies" (33).

Van 1909 tot in 1911 is de "Maison Romain" terug als zomerpartner in het huis nr. 9 Weststraat.

Bij het lezen van de Carillon nr. 46 van 19 april 1908 vernemen wij "Installée depuis 1892 à Ostende, la Maison Emmery est la seule fabrique de parasols et de parapluies du Littoral". Ondertussen vervangt de "Teinturerie Brugeoise" van 1912 tot in 1914, de "Maison Romain".

De periode van 1914 tot 1918 bracht EMMERY spijtig genoeg door zonder partners en nog erger, met zeer weinig klanten.

Op 23 november 1919 verandert de Weststraat, bij gemeenteraadsbesluit, van benaming en wordt nu Adolf Buylstraat. De zaak EMMERY verandert dus, na 27 jaar, ook van adres.

Van 1921 tot in 1925 fungeert de "Maison Jeanne" modes, als zomerpartner (34). In 1925 is EMMERY provinciaal afgevaardigde van de Belgische Federatie van de Handels Verenigingen (35).

Wij kennen voor EMMERY de volgende zomerpartners : in 1926 de "Teinturerie St. Maurice" in 1927 een bijhuis van het "Huis Mathieu" uit de Kerkstraat en de laatste zal in 1928 de lichterzaak "Ars Latina" worden (36, 37).

Na 36 jaar in de straat gevestigd te zijn geweest, waarvan 32 op nr. 9, verdween EMMERY uit de Adolf Buylstraat, maar niet uit Oostende. Immers uit "La Flandre" nr. 26 van 30 juni 1946 vernemen wij : "Au St. Medard" - Maison EMMERY - fondée en 1838, 17 rue de Flandre, Ostende (avant rue Adolphe Buyl) (38).

Reeds eind 1929 hervat de formule "huurder & onderhuurder". Nu gaat het echter om een "Confiserie" uitgebaat door Maurice HOORNAERT en echtgenote Marie DERUELLE, met als specifiek produkt, ten huize vervaardigd, "les Véritables Babelutes Ostendaises". Als seizoenpartner fungeert een "Bureau d'Excursions" dat voornamelijk gericht is op het Engelse cliënteel en dat autocartrips inricht met als bestemming de "Battle Fields" (39).

In de lente van 1933 openen Richard ENGELS en Léopoldine INGHELBRECHT het restaurant "RICHARD" op nr. 9 Adolp Buylstraat.

Ervaren, talentvol en voorzien van een rijke beroepservaring gaat hij met het restaurant zeer snel grote bekendheid verwerven. "Cuisine Bourgeoise", zin voor public relations, gepaard aan democratische prijzen, zijn overtuigende argumenten in de dertiger jaren. Het valt dan ook niet te verwonderen dat al die jaren, en dit gedurende gans het seizoen, lange rijen toeristen hun beurt afwachtten, tot op de hoek van Madame Moustache, om binnen te kunnen bij "Richard".

Mei 1940 komt als een nachtmerrie. Alles ligt stil !

In die droevige jaren werken rantsoenering en "Sperrgebiet" niet bevorderend voor de zaken. Daarbij komt nog het oorlogsgevaar dat niet denkbeeldig is, want Richard krijgt brandbommen op zijn huis in de nacht van 22 november 1940 (40).

Het ergste is dat Richard ENGELS komt te overlijden op 22 september 1941, slechts 54 jaar oud (41). Onder de titel "Bekende persoon overleden" schrijft de krant "Panne & Strand" : "Het was Richard die te Oostende omzeggens de eerste was om goedkope spijshuizen in te voeren. Van meet af kende zijn inrichting dan ook een groot succes" (42).

Schoonzoon Joseph Antoine LAMON springt in om het restaurant te kunnen open houden. In september 1945 neemt Antoine de leiding over. Punctueel en tevens fijne kok, weet hij al ras van het restaurant "Richard" een trefpunt te maken voor fijnproevers. Het mag dan ook geen toeval genoemd worden als in 1958, ter gelegenheid van de Wereldtentoonstelling, Mexicaanse diplomaten het restaurant aandeden. Zijn gasten waren zodanig opgetogen met de specialiteiten van "Richard" dat Antoine door hen officieel uitgenodigd werd om in Mexico te komen koken (43). Gedurende meerdere jaren, in de winterperiode, fungeerde meesterkok Antoine LAMON als "chef de cuisine"

voor al de officiële middens in Mexico. Zowel staatsbanketten van 360 couverts, als beperkte diplomatieke festijnen, waarop Dhr. Mateos LOPEZ, president van Mexico regelmatig aanzat, behoorden tot de bevoegdheden die aan onze Oostendse keukenmeester toegewezen waren.

Antoine LAMON laat het roer over aan Tony VANHUYSE op donderdag 11 november 1971.

Neef van voornoemde is Tony ook kleinzoon van Richard-stichter van dit merkwaardig spijshuis.

Kundig, ervaren en joviaal weet hij heel snel zijn eigen stempel te drukken op het keukengebeuren in huis.

Lekkere visgerechten, originele specialiteiten en als topper een menigte variaties in mosselbereidingen, getuigen van zijn creativiteit en gastronomisch talent.

"RICHARD" is het restaurant van de fijnproevers, gastronomisch centrum in het hart van Oostende.

-
- (1) Not. Rycx. 41/237. Akte 177, 08.07.1801 (D. FARASYN).
 - (2) Not. Rycx. V.C. 41/135. Akte 6, 1796 (D. FARASYN).
 - (3) Tableau de la Population d'Ostende. Jan 1798.
 - (4) Oostends Dagnournaal 1793-1802. J. I. BALBAERT.
 - (5) Not. Rycx. 41/237. Akte 177, 08.07.1801 (D. FARASYN).
 - (6) Volkstelling N.L. Oktober 1814.
 - (7) Telling N.L. 1826 (D. FARASYN).
 - (8) Phare 28. 15.07.1936.
 - (9) Phare 28. 15.07.1936.
 - (10) Guide pour la ville d'Ostende 1835. Th. VERMEIRSCH.
 - (11) E.O. 830. 17.10.1872.
 - (12) F.O. 4068. 19.11.1857.
 - (13) F.O. 3898. 23.03.1856.
 - (14) F.O. 3916. 25.05.1856.
 - (15) F.O. 4051. 20.09.1857.
 - (16) F.O. 4068. 19.11.1857.
 - (17) F.O. 4151. 09.09.1858.
 - (18) Ph. Ost. 20. 09.03.1861.
 - (19) F.O. 5837. 20.09.1877.
 - (20) E.O. 1445. 25.08.1878.
 - (21) E.O. 1708. 10.03.1881.
 - (21b) E.O. 1813. 12.03.1882.
 - (21c) E.O. 2089. 16.11.1884.
 - (22) E.O. 2144. 04/06/1885.
 - (23) A.C. Ost. Stracké. 1886.
 - (24) A.C. Ost. Stracké. 1887.
 - (25) E.O. 52. 05.07.1888.
 - (26) A.C. Ost. Stracké. 1889 en 1892.
+ Ost. 24.06.1892. Marie VANDE WOESTYNE. ° Ost. 25.04.1829.
veuve d'Adolphe LOONTIENS
 - (27) F.O. 7033. 22.01.1893.
 - (28) E.O. 22. 18.03.1894.
 - (29) Duinengalm. Juni 1896.
 - (30) E.O. 87. 01.08.1899.
 - (31) Car. 66. 27.05.1900.
 - (32) Car. 132. 03.09.1901.
 - (33) Car. 78. 05.07.1904.
 - (34) Car. 35. 22.04.1921.

- (35) ZW. 19. 10.05.1924.
 (36) ZW. 37. 10.09.1926.
 (37) ZW. 44. 29.10.1927.
 (38) La Fl. 26. 30.06.1946.
 (39) A.C. Ost. Elleboudt. 1932.
 (40) L.B.O. 1940-1944.
 (41) P. Str. 39. 27.09.1941.
 (42) P. Str. 39. 27.09.1941.
 (43) ZW. 12. 20.03.1959.
 ZW. 13. 27.03.1959.
 ZW. 44. 06.11.1959.

Legende :

E.O.	Echo d'Ostende
F.O	Feuille d'Ostende
Ph. Ost.	Phare d'Ostende
A.C...	Annuaire Commercial
Car.	Le Carillon
ZW.	De Zeewacht
La Fl.	La Flandre - Littoral
L.B.O.	Oorlogsdagboek 40-45. De Plate. De meidagen 40
P. Str.	Panne Strand

* * *

NÉCROLOGIE.

Le nomme Henri TJonck, ancien soldat de l'Empire, et decore de la croix de fer, vient de mourir à Ostende, a l'age de 72 ans, dans un etat voisin de la misere.

La societe des Freres d'Armes de l'Empire a rendu aux restes mortels du defunt les honneurs funebres.

(12) F.O.4068.-19/11/1857.

Hendrik T'JONCK.

Oostends Vrijheidsstrijder.

La direction de la Societe: de *Liberale Vrij-schutters*, etablie au Cafe Thabert, rue d'Ouest, nous prie d'annoncer que le premier tir a la Carabine Flobert, aura lieu lundi prochain a 8 heures du soir.

Plusieurs beaux prix seront a disputer.

Dimanche dernier a eu lieu l'ouverture du grand

(11) E.O.830.-17/10/1872.

Cafe THABERT.- 9 Weststraat

Liberale Vrijsschutters

A LOUER

une GRANDE MAISON avec Jardin 13 places et cave, nommee «*Villa St-Bernard*», Chaussée de Nieuport, vs-à-vis le Châlet du Roi.

A voir tous les jours de 9 à 4 heures
 S'adresser chez Ad. Loontjens, rue de l'Est, 61, Ostende.

CAFÉ DU THÉÂTRE

Rue d'Ouest, Ostende

TENU PAR

M. E. DEVOS

Dimanche 18 Novembre 1877
 réouverture des Concerts donnés par Mre Bergeron, Mre Marietta et M. Bergeron, comique.

On ne fera pas payer d'entrer et les artistes ne feront pas de Collectes.

E.O.1364.-15/11/1877.

Café du Théâtre 9 Ouest

M.E. DEVOS

TE KOOPEN

een onlangs nieuwen

BILLARD

Zich te bevragen bij MICHEL THABERT
Weststraat Oostende.

E.O.- 25/01/1874.

Michel THABERT.-9 Weststraat
BILLARD te koop.

A REPENDRE

pour cause de double emploi

le Café du Théâtre

9 RUE D'OUEST, OSTENDE

Pour les conditions s'y adresser. (124)

(21) E.O.1708.-10/03/1881.

A REPENDRE

Café du Théâtre. 9.r.Ouest

A vendre ou à louer

MAISON avec JARDIN

connu sous le nom de *Villa Anne-Marie*
Boulevard du Midi, 68.

S'adr. rue d'Ouest, 32, Ostende. (186)

A LOUER

pour le 1 février prochain, jolle Maison
située coin des rues Albert et Stockholm.

Pour les conditions s'adresser *Hôtel*
de Vienne, rue Longue. (428)

OSTENDE

A louer le bel *Eôtel de France*,
situé rue Louise n° 19, près de la mer.

S'adresser au Notaire D. SERRUYS, à
Ostende. (350)

A reprendre immédiatement

à des conditions avantageuses, un joli
Café avec son mobilier et matériel,
situé rue d'Ouest n° 9, à Ostende.

S'adresser Chaussée de Thourout 1.

(21c) E.O.2089.-16/11/1884.

A reprendre Café, 9 r.Ouest.
s'adr: Ch.de Torhout, 1.

CAFÉ EUTERPE

bij L. TYTGAT

9, Weststraat, 9

Prijskamp op den Billard

(Partie Poulie)

OP ZONDAG 12 MAART 1882

Inleg: 25 centiemen.

Er zijn vijf schoone prijzen te winnen.

Begin om 6 uren s' avonds

(140)

(21b) E.O.1813.-12/03/1882.

Café EUTERPE. 9.Weststr.

L.TYTGAT.

AVIS

A partir du 1er Mai prochain, les deux
grandes salles de la cour de l'*Hôtel de*
Flandre, complètement restaurées, se-
ront à louer.

Pour les conditions s'adresser 9, rue
d'Ouest, à Ostende. (125)

A VENDRE

une belle Maison, avec Magasin, rue Ar-
chiduchesse, 58.

S'adresser rue d'Ouest, 26. (69)

(21) E.O.1708.-10/03/1881.

Location 2 salles *Hot.Faandr.*
s'adresser: 9.Ouest

A LOUER

pour le 1er Mai, une belle Maison, située
rue Longue, n° 64. — S'adresser même
rue, n° 62. (53)

Maison à louer

96, Boulevard Van Iseghem, 96
Ostende

Beau Mobilier de Café

à céder

Conditions avantageuses

S'adresser rue d'Ouest, 9, Ostende. (93)

E.O.2122.-15/03/1885.

"Beau mobilier de Café
à céder." 9.r.Ouest.

AVIS

Le lait pur est un trésor! On peut s'en procurer rue d'Ouest 9, Ostende.

Zuiver zoete melk is een schat! Is te bekomen Weststraat 9, Oostende.

Ouverture le 6 Juin 1885.

(224)

(22) E.O.2145.-7/06/1885.
Melkerij.- 9.Weststraat.
Opening: 9/06/1885.

KANTOOREN VAN DE
NOTARISSSEN

VAN CAILLIE, te Oostenle
EN
TERMOTE, te Brugge

Dinsdag 7 Februari 1893, 10 ure voormiddag, ten overstaan van den heer Vrederechter, ter gehoorzaal Witte Nonnenstraat n° 11, te Oostende, openbare verkoop van :

STAD OOSTENDE.

1. HUIS met 1 are 36 centiaren erf, Ooststraat 61.
2. HUIS met 65 centiaren erf, Ooststraat 36.
3. HUIS met 1 are 14 centiaren erf, Ooststraat 38.
4. HUIS genaamd *Villa Rhénane*, met 1 are 22 centiaren erf, Van Iseghemlaan 3.
5. HUIS genaamd *Villa Saint Bernard* met 3 aren 20 centiaren erf, Thouroutsche steenweg.
6. HUIS met 57 centiaren erf, Platformstraat.
7. HUIS met 85 centiaren erf, Platformstraat.
8. HUIS met 90 centiaren erf, Sint Paulustraat 53. De koper zal moeten in handen houden, in afkorting zijner koopsom, een kapitaal van frs. 10108-01 ten intrest van 5 o/o herkend in behoeve eener geïnterdiceerde.
9. HUIS met 1 are 50 centiaren erf, Sint Franciscusstraat 47.
10. HUIS met 2 aren erf, Weststraat 9.

GEMEENTE BREEDENE.

11. Drie aanpalende HUIZEN met 1 are 40 centiaren erf te Molendorp. Sas van Slykens.

Alle inlichtingen te bekomen bij voornoemde Notarissen.

142

(27) F.O.7033.-22/01/1893.
Koop: 10.-Weststraat, 9.
7/02/1893.

AVIS

Je scussignée Vve Ad. Loontiens, porte à la connaissance du public que dorénavant elle ne reconnaîtra plus aucune dette que sa fille **Nathalie**, Vve **Arthur Helmoortel**, aurait ou pourrait contracter.

(271)

Vve Ad. Loontiens.

(25) E.O.52.-5/07/1888.
Vve.Ad.LOONTIENS.

AVIS.

KANTOOR

van de Notarissen

VAN CAILLIE

te Oostende,

EN

TERMOTE

te Brugge.

Op Dinsdag 17 April 1894, om 10 ure voormiddag, ten overstaan van den heer Vrederechter van het kanton, ter gehoorzaal van het Vredegerecht, Wittenonnenstraat n° 11 te Oostende, Openbare Verkoop van :

— STAD OOSTENDE —

Eerste Koop. — Een Huis met erf en toebehoorten te Oostende, Weststraat n° 9, per kadaster Sectie A nummer 1656, voor eene grootte van 2 aren, palende de heeren Arents, Costermans en Michens, gebruikt geweest door het sterfhuis van weduwe Loontiens-Vandewoestyne.

Tweede Koop. — Een Huis verdeeld in twee woonsten, met erf en toebehoorten te Oostende (Hazegras), Vrijhavenstraat n° 27 en Fortuinstraat 7, bij kadaster Sectie A nummer 1553, voor 112 vierkante meters, palende de Vrijhaven en Fortuin straten, jufvrouw Marie Dumon en Aimé Staelen. Gedeeltelijk gebruikt tegen 55 franks te maande.

Derde Koop. — Een Huis met erf te Oostende, Constantinopelstraat 12, per kadaster sectie A n° 1651¹/₂, groot 89 centiaren, palende noord Louis Dumon, oost de Domeinen van den Staat en zuid Petrus Decanniëre en consoorten. Dadelijke ingenottreding.

Alle inlichtingen te bekomen bij voornoemde Notarissen.

(128)

(28) E.O.28.-8/04/1894.
Koop: 1.- Weststraat, 9.
17/04/1894.

**FABRIQUE DE GANTS
MAISON ROMAIN**
9, Rue d'Ouest, OSTENDE.

Gants de peau pour Dames et pour Hommes
à partir de fr. 1,95 garantis
GANTS DE TISSUS.

La Maison se charge du lavage des Gants.
Succursale de la Rue de Dublin, 17, Ixelles-Bruxelles

E.O.29.-12/03/1899.

Maison ROMAIN.

Fabrique de gants.

**WOONSTVERANDERING
HET HUIS**
A. Emmery-Van den Bossche
FABRIEK VAN
Parapluis, Parasols en
Wandelstokken
maakt het publiek bekend dat
het magazijn komt overgebracht
te worden van de Weststraat 25,
naar de
WESTSTRAAT, 9
bij de grootemarkt
Parapluies te beginnen van fr. 1,95
overtrekkingen id. 4,25

(29) Duinengalm.-juin 1896.

A.Emmery-Van den Bossche.

Maison A. Emmery

Rue de l'Ouest, 9.

Installée à Ostende depuis 1892, la maison
Emmery est la seule fabrique de parasols et para-
pluies du Littoral. Elle possède en magasin un
immense choix d'articles de toutes provenances
et fournit à différentes cours royales. De nom-
breuses distinctions lui ont été accordées dans
différentes expositions de l'Art féminin. La maison
se charge de toutes réparations, recouvreages et
montages sur cannes de toutes provenances.

Etalage délicieux de bon goût, garni de plantes
vertes, rehaussant encore la fraîcheur et les tons
délicats des choses exposées.

Car.46.- 19/04/1908.

Maison A.EMMERY. 9.r.Ouest.

In Oostende sedert 1892.

TEINTURERIE Saint MAURICE

9, Rue Adolphe Buyl

44b Boul. Rogier, Ostende.

Nettoyage à sec à pleine essence en
24 heures. Teinture en 4 jours. Deuil
en 24 heures. Tapis, article d'ameuble-
ment. Livraison très rapide.

Forfait pou Hôtel. 77

(36) ZW.39.- 24/09/1926.

Teinturerie St.Maurice.

9.A.B.

**FOURNISSEUR BREVETÉ DE
Mme LA PRINCESSE CLEMENTINE**

DE BELGIQUE

Médaille d'Or et
Diplome d'Honneur
à l'Exposition
Internationale 1900

Exposition de
l'art de la mode
féminine 1901

Parapluies, Ombrelles et Cannes

-- Chapellerie --

Maison Emmery

FONDÉE EN 1863

9, RUE ADOLPHE BUYL, OSTENDE-

Même maison à Bruxelles, Chaussée d'Ixelles

Ostende Reine des Plages-
1925.

Maison EMMERY.- 9.Ad.Buylstr.

nu als kleine straatcriminaliteit zou bestempelen, beurssnijderij, diefstal uit opslagplaatsen, uit schepen, in logieshuizen, gevallen van heling van gestolen goederen.

Wij kunnen zeker niet stellen dat het aantal dergelijke misdrijven tijdens deze bloeiperiode van Oostende uitermate sterk is toegenomen. Tussen 1782 en 1794 waren er slechts 40 gevallen te signaleren. Het stadsbestuur zorgde er voor, door het uitvaardigen van strenge straffen, allerlei vormen van diefstal te voorkomen en te beteugelen, uitgaande van het principe, dat diefstal of poging tot diefstal, "niet lijdelyck en was in eene stadt van reghten ende goede policie zonder condigen straffe".

Vreemde bedelaars, veelal beschouwd al potentiële dieven, werden opgepakt en uit de stad verwezen. Tussen sept. 1784 en sept. 1785 werden aldus 137 sukkelaars uit de stad gedreven. Degene, die ondanks verbod toch naar de stad terugkeerden en het wat te bont maakten zoals de 24-jarige BELLONI uit Livorno die "had begaen differente excessen zoo van trecken van messen, slaen en stooten differente persoonen" werd in april 1789 veroordeeld om "aen het pillori gestelt te worden geduerende eene uere met een opschrift op de borst draegende, vagebond". Bovendien werd hij voor 6 jaar uit de stad verbannen.

Wie van diefstal verdacht werd zonder duidelijk bewijs van schuld werd onmiddellijk uit de stad gezet. Dit overkwam in juni 1788 een 27-jarige jood uit Amsterdam, Alexander JOSEPH, verdacht juwelen te hebben gestolen in het hotel "Cour Impérial" van Denis NEVEU op de Z.W. hoek van de Kapellestraat en de Ooststraat. In februari 1789 werd Jos. JAWSON uit Scarborough "hoogelyck suspect van begaene diefte sonder dat het mogelyck was hetselve te proberen" veroordeeld om "met het pakketboot promptelyck naer Engeland te vertrecken en hem te interdiceren van hier weder te coomen".

Voor zeelui in geldnood, voor jongeren op de dool waren de kookhuizen bezuiden de eerste handelsdokken en het kookhuis ten W. van het klein entrepot van de vroegere Oost-Indische Compagnie de aangewezen verzamelplaatsen. Hier konden zij wat etensresten bekomen en in de warmte van uitdovende vuurhaarden de nacht doorbrengen. Hollandse agenten, die dit wisten trachtten uit die marginale groep, mensen te ronselen om in dienst van de Nederlandse O.I. Compagnie te gaan varen. Om bendeforming te voorkomen hield de magistraat er razzia's. Begin november 1784 b.v. had de balliu "by nachte uyt de kookhuysen uytgehaelt de naervolgende vagebonden dewelke nog seer jong om soo te seggen naekt ende bloodt sy nae alle gedachten geneerden met te steelen immers daer soo daenig leefden dat het te vreesen dede dat sy in de deugnieterye opwassen- de van quaet tot erger en zelfs tot eene schandaleuse doot stonden te comen indien daer inne niet en wierde voorsien.

Louis DE KONINCK	uit Wortegem
Jos. WERNAER	uit Brugge
Jos. ZEGERS	uit Bertzele
Jos. WALSBACH	uit Luxemburg
Johannes PANNAU	uit Damme
Bern. GILBERT	uit Gent
Jan Maevelt	uit America
Pr. Fr. VAN DEN BUSSCHE	uit Oostende

De wethouders veroordeelden deze acht jongeren "hun alle in echternisse te doen geeselen door de officieren van den heer Balliu ter discretie van schepenen en t' eynden dies aen de vyf eerste

te ordonneren dese stad te ruymen". Zware straf, die op 10 november 1784 werd uitgevoerd.

Een ietwat gelijkaardig geval deed zich voor in september 1791. Twee Hollandse visserskinderen en een 15-jarige Oostendse jongen, Joseph DASPE, werden opgepakt op beschuldiging van diefstal op de werf van DENYS. De Hollandse jongens beweerden onschuldig te zijn. De Oostendse jongen bekende diefstal te hebben gepleegd. Naar het oordeel van de wet sproten deze misdrijven voort "als doordien deselve jongelingen ledig en sonder werken langs de Kaye liepen en ten sy men hun tot het werken bragt het te vreesen deed dat sy van quaet tot erger soude comen". De Hollandse jongens werden vrijgelaten op belofte van hun ouders "deselve met hun op hunne visscherschaloupen mede te nemen en tot de vaert te brengen". Toch werden zij veroordeeld om "dry daegen te waeter en te brood te doen peniteren". Aan de ouders "sal wesen geordonneert van beter op hunne kinderen te waeken en hun tot het werk t'zy by middel der vaert t'zy andersins te brengen". De Oostendse jongen werd heel wat harder aangepakt. Hij had zijn moeder verloren en was door zijn vader die "van slegt gedrag is en van Brugge met eene visscherschaloupe vaert sonder ergens fixe domicilie te hebben" aan zijn lot overgelaten. De wet veroordeelde deze jongen om "den selven in gevangenis te interventie van het officie en ten overstaen van schepenen commissarissen van de weke t'hunder discretie met scherpe roeden tot den bloede te doen geeselen daer t'eynden hem in civile gevangenis te houden tot dat hy op eenig schip tot eenige lange reyse gedestineert sal wesen besteed t'sy als joenge ofte andersints waertoe hy capabel sal gevonden worden om hem dies tot het werk gewent te maeken en hem de weg te openen om in het toecommende in eere en deugt syn brood te connen winnen sullende de capiteyn BAUER (van Hongaarse afkomst) alhier op de Oost-Indien een schip uytredende aensogt worden denselven joengen op het schip te placeeren en d'heeren armmeesters om hem op nota de cleederen die hy tot syne uytrustinge noodig heeft te besorgen om die op syn retour van syn gewonnen maendgeld afgehouden te worden"

Wie op heterdaad op diefstal werd betrapt kon er op rekenen aan de schandpaal te worden geklonken met het gestolen goed om de hals en uit de stad, het graafschap Vlaanderen of zelfs uit de Oostenrijkse Nederlanden te worden verbannen.

De 34-jarige Bruggeling, Joannes MAES, die tijdens "de vrye foire uyt een craem over het stadhuys een swarte velour en coton broeck" wegnam werd op 14 juli 1785 veroordeeld om "een halve ure gestelt te worden aen het pillori met de velour ende coton broeck op syne borst". Hij werd daarenboven voor 4 jaren uit de stad verbannen.

Een Engelsman uit de provincie Kerry in Ierland, die beschuldigd was uit het huis van kapitein KLINCKAERT in de Kleine Kerkstraat een Hollandse kaas te hebben gestolen en uit het huis van ATSON in de Weststraat een broek te hebben weggenomen werd veroordeeld om een uur aan het pilori te worden geklonken "met het opschrift op syn borst broeck- en kaesdief" en om uit de stad te worden verbannen voor 4 jaar.

De 26-jarige Joannes CLAEYS, die op het Sas-Slijkens woonde, en aangehouden was "met een stuck swynevleesch van circa 19 pond hetwelke hy had gestolen in de winkel van den swyneslaeger VAN DE WEGE en suspect daer vroeger eene hamme en ander swynevleesch te hebben gestolen" werd op 25 juni 1787 veroordeeld "om gestelt te worden aen het pillori deser stede ende aldaer ten toone te

te blyven staen met het gestoolen vleesch aen den haels soo lange de wet sal wesen vergadert". De toegang tot de stad werd hem voor de duur van 3 jaar ontzegd.

Uitzonderlijk sprak de wet soms ietwat mildere straffen uit. Ludovicus LAMBRECHTS, die pas sinds een jaar uit het Correctiehuis van Gent was vrijgelaten en "sig alsnu andermal begonst te bemoeien met steelen tot soo verre hy had moeten bekennen dat hy onlangs van den bleek op het kerkhof hadde ontweert een slegt hemde om reden soo hy seyde geen en had om aen te doen" kreeg op 22 april 1785 te horen "drie weken te waeter ende te brood gecolliqueert te worden in het blokkot met de boeyen aen handen ende voeten". Blijkbaar hadden de wethouders zich laten verwurmen met de geringe waarde van dit "slegt hemde" en de meer dan armoedige omstandigheden waarin de beschuldigde zich bevond.

Ant. ROELS, die in de avond van 31 augustus 1791 van een Engelsman een "silvere sakorlogie" had gestolen werd op 27 juni 1792 "gecondemneert gebannen te worden voor drie jaeren uyt de stad ende jurisdictie ende vier uren in het ronde aennemende zijn lange detentie voor gedeeltige straffe".

Bij belangrijke diefstal werden vanzelfsprekend zwaardere straffen uitgesproken, o.a. openbare geseling op de Grote Markt, wat altijd een massa kijklustigen op de been bracht. Ook vrouwen werden aan die straf onderworpen.

Een achttienjarige jood, Abraham HERTOOGH, afkomstig uit Amsterdam en pas begin juli 1784 te Oostende aangekomen wist niet van wat hout pijlen te maken. Hij "geneerde zich met Oost-Indische- en zyde neusdoeken te vercoopen de gonne hy alhier van andere kraemers heeft gekogt". Op 8 juli 1784 tijdens "de foire gehouden in de Beurse onder het stadhuys" poogde hij van een man uit Jabbeke, een zekere Jacobus VAN DE SANDE, geld te ontfutselen maar werd door de militaire wacht opgepakt en in de gevangenis opgesloten. Hij werd ook beticht de geldbeugel met 60 kronen te hebben gestolen van de 70-jarige landsman uit Stene, Jac. VAN DE WOESTYNE. Op 1 februari 1785 werd hij veroordeeld om gesteld te worden "op het schavot voor den stadshuyse ende aldaer gegeeselt te worden met scherpe roeden tot den loopende bloed ter discretie van schepenen" en uit ons land te worden verbannen voor 30 jaren.

Een achttienjarig meisje uit Oostduinkerke, als meid in dienst bij J.B. BOUDUIN in het Voorgeborchte werd omwille van diefstal op 2 februari 1785 veroordeeld om "op het schavot onder eene galge met het strop ofte den bast aen den hals gefustigeert ende gegeeselt te worden met scherpe roeden en het opschrift 'Domestiquedie-vegge' te dragen". Bovendien werd zij voor 20 jaren uit de Oostenrijkse Nederlanden verbannen.

Wanneer wij nu nagaan welke personen het waren die moeilijk het onderscheid konden maken tussen "mijn" en dijn" moeten wij vaststellen dat het in hoofdzake ging om vreemdelingen die sinds korte tijd te Oostende waren aanbeland. Zeker ook soldaten en Oostendenaars waren bij diefstallen betrokken, vooral dan bij heling en doorverkoop van gestolen goederen. Het waren in hoofdzake jongeren, die uit nooddrift op dieverijen waren aangewezen. Echte beroepsdieven kwamen er onder hen weinig voor.

Uit de hierboven behandelde gevallen blijkt duidelijk dat de magistraat korte metten maakte met dieven. Probatie kende men nog niet. Langdurige gevangenisstraffen in de plaatselijke kerker werden

niet uitgesproken. Met zware lijfstraffen als afschrikwekkend voorbeeld en met verbanning werd de stad min of meer op efficiënte manier van ongewenste elementen gezuiverd. In een stad met een bloeiende handelsvaart, waarin niettemin toch nog veel, dikwijls onbekende, ellende heerste was er voor vagebonden en dieven nu eenmaal geen plaats.

De tijdsomstandigheden waren in deze periode ook bijzonder gunstig voor wie interesse had voor het openen van herbergen en prostitutiehuizen.

Reeds in 1772 trof men te Oostende 92 herbergen aan. Een huis op tien werd als herberg uitgebaat. Om wildgroei aan drankgelegenheden tegen te gaan weigerde de stad vanaf 1 mei 1772 het openen van nieuwe herbergen toe te staan. Van deze afwijzende houding moest de stad afzien toen Oostende door vreemdelingen werd overrompeld tijdens de Amerikaanse Vrijheidsoorlog. In het kader van een liberaliserende economie verplichtte de regering de stad op alle aanvragen tot het openen van nieuwe herbergen in te gaan op voorwaarde dat de aanvragers poorters waren van de stad en van goed zedelijk gedrag. Wat dit laatste betreft vroeg de regering niet te veel eisend te zijn "sans y mettre une rigueur qui dégouterait les étrangers". De stad verzette zich halsstarrig tegen deze maatregelen en liet opmerken dat het aantal herbergen zo was toegenomen dat zij "n'était plus fréquentés et les cabaretiers ne plus à même de gagner de quoi subsister... tous les étrangers devenus à tenir cabaret et ont finis par tenir une maison suspecte". Thomas DE GRYSPELLE steunde de stad hierbij en liet op 26 juli 1784 aan de Geheime Raad weten "que dans toutes les villes bien policées doit être circonstrite l'abondance de ces cabarets et tavernes qui a toujours facilité, la crapule, la débauche et le libertinage, qu'il n'est pas si petit gargosier et vendeur d'eau de vie qui ne qualifie aujourd'hui sa tres mince taverne d'hotellerie et d'auberge". Niets mocht echter baten. Alwie een herberg wou openen verkreeg hiervoor de toelating. Hoeveel herbergiers aangesloten bij de nering der vrije herbergiers er in die periode te Oostende waren is niet te achterhalen. Het cijfer zal wel de 120 hebben overschreden. Hierbij moeten nog een aantal zogenaamde onvrije herbergiers gerekend worden die zonder neiringsrecht, noch accijs te betalen, drank konden verkopen ver beneden de prijs die de vrije herbergiers voor consumpties vroegen. In een protest van de deken en een van de neiring der vrije herbergiers tegen deze oneerlijke concurrentie in september 1787 bij de magistraat ingediend, gaven zij de lijst op van 55 herbergiers die "in het zwart" een aardige stuiver konden bijverdienen. Rond de militaire kwartieren waren er niet minder dan 22 clandestiene tapperijen. Rond de Westmolen telde men er 6, in de Langestraat 8. Zelfs in de Lijnbaanstraat trof men er 8 aan.

Heel wat herbergen schakelden ook over naar een meer winstgevende activiteit. Het werden bordelen en "suspecte huysen".

In een haven- en garnizoenstad was het normaal dat men er "huysekens van plezier" aantrof. Oogluikend stond het stadsbestuur het bestaan van "huysen van prostitutie en débauche" toe voor zover deze niet in de buurt van kerken, kloosters, openbare gebouwen of op marktpleinen en voorname straten waren ingeplant. Deze speciale tehuizen rezen dan ook vooral aan de stadsrand op, in de buurt van de stadspoorten. Aan de Westpoort waren er huizen te vinden voor minnespel, in het begin van de Langestraat, huidige Madridstraat en langs de Torhoutsesteenweg. Aan de vroegere Kaai-

poort vond men ze, evengoed op de Visserkskaai als in de Kleine Kaaistraat en in de Leugenaarsstraat of langsheen de Jozefstraat tussen het Kerkhof en de Kaaistraat.

In een bijdrage, gepubliceerd in Ostendiana III, weet dhr. DANHIEUX ons te vertellen dat naar gegevens door de plaatselijke geestelijkheid aan het Bisdóm overgemaakt, Oostende reeds in 1783 47 ontuchthuizen telde en die te vinden waren "non seulement dans les endroits à l'écart mais au centre et dans les meilleures rues de la ville". Met een zekere permissiviteit was de stad van haar vroegere politiek afgeweken en had het bestaan van huizen waar "lichtmeisjes" of "filles de plaisir" zich ophielden in het stadscentrum getolereerd.

Wij kunnen zeker niet beweren dat de stadspolitie systematisch jacht maakte op hen die ontuchthuizen openhielden of op vrouwen die "een alderschandaleus ende gedebaucheerd leven leyden". Wel werd er van stadswege opgetreden tegen vrouwen die vroeger reeds omwille van hun aanstootgevend gedrag uit de stad waren verdreven geweest, tegen bordelen waar te veel lichtekooien hun charmes te koop aanboden of die oorzaak waren van "meenigvuldige clachten van gebueren over het ontugtig, buytenspoorig en schandaleus leven der publyke vrouwspersonen sig aldaer ophoudende alsmede over het storen der publyke ruste by het te laet openhouden van dese huysen, de kivagien en gevegten daer uyt resulterende" of ook tegen pooiers, die hun animeermeisjes al te hard aftroefden.

Op 16 augustus 1784 werden bij een razzia op "ontuchtig vrouwvolk sonder aveu bevonden in quade huysen in het Voorgeborgte buyten de Westpoort" bij M. Ther. VERSTORME, We. Benoit RAYÉ, afkomstig uit Poperinge, de hiernavolgende vrouwen aangehouden :

Coleta NEVIANT, uit Staden, 17 j., in 1783 nog meid in "de Hert" in de Weststraat.

Marie Cath. RAYÉ, 17. j., geboren te Assenede, dochter van de barhoudster.

Anna Christina HALLEBOUT, 21 j., uit Ekkergem.

Dirikje SAGWEIN, 34 j., huisvrouw van stuurman Harry BESEMER.

Catharina BENS, 33 j., uit Boulogne.

Gritie WILLEMS, 29 j., uit Leuven.

Marie Joanna DE GROOTE, 19 j., uit St. Margriete.

Christina Constantia HOSTEN, 16 j., uit Klercken.

Allen "slaepende bevonden by een ongelyken persoon".

In de nacht van 24 op 25 september 1784 werden uit het huis "Den Swarten Beer" bij We. N. BEENE gehaald :

Catherine ILQUE, 23 j., uit Sens.

Henriette BOUCHERIE, 29 j., uit Delemont.

Ursula EDONET, 22 j., uit Douai.

Marie Christine HUBERT, 20 j., van het Sas-Slijkens.

Isabelle GEPARTS, 19 j., uit Gistel.

Uit het huis bewoond door de "Soogenaemde Magdelaine" :

Catherine TURLLOT, 33 j., uit Roubaix.

Louison DAMOISEAU, 19 j., uit Douai.

Uit het huis van "Cromme Pit" in de Strontstraat (Kleine Weststraat) :

Madeleine SAMILLION, 29 j., uit Erpion.

De Weststraat was in deze jaren een der voornaamste straten van de stad geworden waar vooraanstaande Engelse firma's zich hadden gevestigd. Een tweetal volkse café's waren er wel te vinden :

de "Oostindievaarder" op de Z. hoek van de Langestraat nu Madridstraat en de Weststraat en de herberg "De Drie Matrozen", op de Z. kant van de Weststraat, twee huizen ten W. van de Kerremelkstraat nu Christinastraat. Vanaf eind december 1791 werden deze laatste aan een Engelse handelaar verhuurd en niet meer als herberg uitgebaat. Op de O. hoek van de Kerremelk- en Weststraat had men de "Hostellerie, Den Koning van Vrankryk" die eveneens rond 1790 werd opgedoekt.

Het Hospitaal was geflankeerd door twee voorname herbergen. Aan de O. kant, recht uitgevend op de Hertstraat, lag "Den Hert", die een burgerlijk braaf "cabaret et auberge bien servie" bleef. Op de W. kant stond "Het Vrije", dat via hotel tot luxehoerekot evolueerde vooral bestemd voor een Engels cliënteel. In 1783 nam een Engelsman, Guill. LEWIS, reeds eigenaar van het "Engels hotel" op de hoek van de Groentenmarkt en de Kapycijnenstraat, de uitbating van "Het Vrije" over en gaf er eveneens de naam "Engels Hotel" aan. In mei 1784 nam de Engelse Mary COLLINS het "British Hotel" over. In 1785 ging de zaak over in handen van het Engelse duo Mary GADDES - Sarah SMITH, die het gebouw onder de benaming "Het Wit Huys" tot een luxebordeel inrichtten, waarin in hoofdzaak Engelse lichtekooien hun charmes aan een kieskeurig internationaal publiek aanboden. Een negatieve reactie van buurtbewoners bleef natuurlijk niet uit.

In juni 1785, bij een huiszoeking uitgevoerd op bevel van de stads-overheid naar "ontugtig en schandaalgevende vrouwspersonen werd aldaer bevonden de naer te noemen ligte vrouwspersonen dewelke sy alle hebben gedaen bewegen in echtensse".

Marie GADDES, 22 j.,	geboortig van	Engeland
Sara SMITH, 23 j.,	"	Engeland
Helena BLACK, 21 j.,	"	Engeland
Sara JEPMAN, 20 j.,	"	Engeland
Isabella GEEPAERTS, 20 j.,	"	Gistel
Catharina Hubert, 21 j.,	"	Sas-Slijkens
Marie Joanna WILLEMS, 17 j.,	"	"
Joanna VAN HAUTEGEM, 22,5 j.,	"	Brugge
Thérèse DEVOS, 18 j.,	"	Brugge
Marie Françoise FLAMENT, 19 j.,	"	Duinkerke
Henriette DE L'ALLEU, 28 j.,	"	Namen

De vier eerste dames werden tot 3 dagen gevangenis veroordeeld en hadden 4 dagen na hun vrijlating de stad verlaten. De vijfde, zesde en achtste werden nog beter verzorgd. Zij werden "publykelyk onder het geluyt van trommel ende fluyte uyt de stad geleid". De zevende, negende en tiende werden veroordeeld om 3 dagen te water en te brood in de gevangenis door te brengen en nadien uit de stad te verdwijnen. Alleen de elfde werd vrijgelaten maar moest ook uit de stad weg.

Lange tijd zal deze selecte bar wel niet gesloten geweest zijn. Men kon toch moeilijk de dynamische Engelse kolonie van de stad ontstemmen door haar erotisch frivole stoeipartijtjes te ontzeggen.

Bij het speuren naar twee deernen die al ettelijke malen uit de stad waren verbannen en toch naar de stad bleven terugkeren trof de politie deze op 27 juli 1786 niet bij GADDES-SMITH aan. Wel vond men er de 21-jarige Eugenie DELCOURT uit Straasburg die ook reeds "vroeger de stad was ontzeyt". Zij werd veroordeeld om "het hair van den hoofde afgesneden te worden en de stad en haer jurisdictie binnen de 24 ueren te ruymen met interdictie van aldaer we-

der te keren op peine van pilorisatie". Met een kaalgeschoren hoofd zou deze meid wel enkele maanden uit de stad wegblijven. GADDES-SMITH kregen te horen dat zij "moeten in 't corte hun herberg sluiten".

Van herbergsluiting kwam weinig terecht. GADDES-SMITH kregen zelfs de toelating van de stad om tijdens de Vastenavondperiode van 1787, drie bals in te richten in het "Wit Huys". Tussen de bordeelhoudsters en de stad bleven er echter moeilijkheden bestaan. In 1791 maakte Mary GADDES opnieuw voor enkele maanden kennis met de "civiele gevangenis". Eerst eind april 1793 verdween dit illuster geworden Engels gezelschap definitief uit de stad. Met hun vertrek zullen de oudjes van het Godshuis en de zieken van het Hospitaal wel wat stillere uren hebben gekend.

Op de W. zijde van het "Wit Huys" bestond er tot midden maart 1786 een tweede bordeel, ook uitgebaat door een Engelse dame, nl. Elisabeth PRICE. Baljuw J.B. SCHOTTEY was zo onbesuisd geweest dit huis aan PRICE te verhuren. Midden maart 1786 verliet zij dit kot, zonder huur te betalen, noch sleutels af te geven, het huis achterlatend in "schandaleuse staet". Zij trok eerst voor enkele maanden naar "Den Admiraal van Vlaenderen" en vestigde zich nog vóór de zomer 1786 in de Langestraat, waar zij "Het Blauw Anker" runde.

Een tweede zone van herbergen met gelegenheidsbordelen en vast erkende hoerekoten trof men in de Lange- en aanpalende straten aan.

Officiëel waren het afspanningen met stallingen en wagenkoten zoals "De Gloeyende Oven", "De Papegaai" en "De Pantoefel" of gelagzalen voor feestelijkheden van de neiringen zoals "Het Hof van Plaisance" of kleinere tavernes voor passanten en soldaten.

Twee echte bordelen stonden op de N. kant van de Langestraat tussen de Brede Steeghersstraat of Louisestraat en het Posthuysstraatje of Sint-Niklaasstraat, nl. "Het Blauw Anker" en "Den Keyzer" of "Het Gouden Hoofd". Deze laatste was op de O. kant geflankeerd door een wat rustigere herberg "Het Wit Paard", dat op de hoek van de Sint-Niklaasstraat gelegen was, bezuiden "De Trompetter".

Wij kunnen ons best voorstellen dat omwonenden zoals de Postmeester BOWENS en Engelse en Nederlandse negocianten die er hun woning of burelen hadden weinig opgetogen waren met de nabijheid van tehuizen waar lawaaijerige, weinig aanbevelenswaardige, lieden zich bevonden.

"Het Blauw Anker" was eigendom van brouwer Jac. LOOSEN. Op 23 januari 1784 verhuurde hij deze herberg voor 3 jaren aan Mary MANNINGS, die tot dan toe een kotje had uitgebaat aan de Vismarkt. Zolang bleef zij niet in de Langestraat wonen. Zij nam haar intrek in "Den Admiraal van Vlaenderen". Vanaf 1 mei 1786 verhuurde LOOSEN zijn huis aan een zekere Jonathan SHAW, "Engelsman van natie" voor de duur van 1 jaar. In feite vestigde Elisabeth PRICE zich in dit huis en installeerde er een alom befaamd bordeel. In de nacht van 27 op 28 juli 1786 kreeg zij echter de politie op bezoek. Na heel wat kloppen en dreigen opende PRICE de deur van haar bordeel. De politie vond binnenshuis alleen de weerdinne, een knecht en een meid. Bij nader toezicht ontdekten de gerechtsdienaren echter "dat een deel vrouwspersonen hun versteeken hadden in het nevens ledig staende huys van sieur SCHAEKEN, dewelke sy over den meur langst waer sy van den huyze van Miss PRICE in het selve waeren overgegaen". Men vond er 7 vrouwen die met de 27-jarige

PRICE naar de kerker werden geleid. Het waren :

Marie COPPIETERS, 20 j.,	geboren te	Beernem
Isabelle COPPIETERS, 19 j.,	"	Beernem
Joanna COPPIETERS, 18 j.,	"	Oedelem
Marie PIERCEN, 23 j.,	"	Londen
Anne REDWOOD, 25 j.,	"	Dover
Marie HIL	"	Londen
Marie WAY, 17,5 j.,	"	in Schotland

De eerste drie vrouwen die vroeger al ettelijke keren om hun on-tuchtig leven waren opgepakt geweest en verbannen, kregen de tradi-tionele straf voor dit vergrijp nl. "om het hair van den hoofde afgesneden te worden". Allen werden uit de stad verbannen. PRICE kon onmiddellijk haar bordeel sluiten en had ervoor te zorgen binnen de 8 dagen de stad te hebben verlaten.

Doch eens te meer toonde de stadsoverheid ruim begrip voor het beroep der hoerenweerdinnen. Op het voornemen van PRICE "geen logies meer te geven aan vrouwspersonen" kon zij haar bordeel op 21 september 1786 heropenen en blijven uitbaten tot begin juni 1788. Jac. LOONES verhuurde dit huis dan aan de herbergier Henri MERTENS en in 1792 aan de winkelier Fr. BONNEL. Dit was meteen het einde van het bestaan van het bordeel.

De herberg "Den Keizer" of het "Gouden Hoofd" gaf aan de politie heel wat hoofdbreken. Het huis was niet alleen een bordeel maar ook een contactplaats voor dieven, helers en allerlei onguere ele-menten. Nu en dan werd er duchtig gebakeleid. "Het Gouden Hoofd" groeide vooral tot bordeel uit wanneer de 35-jarige Fr. FAUCONNIER, uit Brussel afkomstig, de uitbating ervan in 1788 in handen nam. In 1791 kreeg hij moeilijkheden met het gerecht omdat hij twee animeermeisjes duchtig had afgetroef en deze meisjes klacht tegen hem hadden neergelegd. Om de toenmalige toestanden in de prostitu-tiewereld te illustreren en op het bestaan van vrouwenhandel te wijzen geven wij hieronder enkele uittreksels op uit het vonnis tegen FAUCONNIER uitgesproken.

"Omdat gy, Fr. FAUCONNIER, zeeman ende herbergier van professie, ...van ledent ende gedeurende drye jaeren alhier in uwe herberge gehouden hebt een huys van prostitutie en debauche in hetwelke gy diffrente joenge meyskens hebt weten op te houden ende te bewe- gen tot eene schandaleuse ende infame commercie ten pryse van geld in u faveur om den eerstcommende ende degonne uwe herberge frequenteerden dat om altyd u huys voorsien te hebben van diergely- ke ontugtige vrouwspersonen en joenge meyskens gy u dickmals soo vervoordt hebt van om soo te seggen de selve te coopen van andere slegte personen diergelyck ontugtig huys houdende om t'uwen huys ende herberghe hun gedeeltelyck t'uwen proffyte te prostitue- ren aen den eerstcommende tot sy dese infaeme commercie genoegsaem souden gewonnen hebben om u te voldoen over het gonne gy voor hun betaelt aen de gonne van wie gy die had afgekocht ende het gonne sy aen u schuldig waeren geworden over hunne taefelkosten en over de by u aen hun geleverde ofte voor hun gekoghte kleederen om hun bekwaemer te maeken de jongheyt tot de debauche aen te locken waerdoor sy soodaenig in u bedwang waeren dat sy hun van de debauche niet ligtelyk conden ontrecken vermits sy raer of noyt genoegsaem wonnen om hunne schuld die daegelyckx aengroeyde tenemael te voldoen en by dies uyt u infaem huys sigh niet conden retireren tensy om over te gaen naer een diergelyke ander die hunne schuld aen u wilden betaelen.

Dat gy op dien voet onder andere van de so genaamde ST. LÉGER nu van dese stad vlugtig hebt overgenomen of aangekocht eerst seker Philippine BRUNET geboortig van Duquesne in Henegouw, oud omtrent 19 jaeren ende ten tweede seker Marie LEFEBURE, geboortig van Duynkerke, oud omtrent de 20 jaeren, voor de eerste van welcke gy betaelt hebt vier croonen en voor de tweede twee croonen en ses schellingen, immers soo veel sy beyde aen de gemelde ST. LÉGER schuldig waeren insgelyckx op de expresse conditie ende last van t'uwen huuse ende herberge sigh gedeeltelyck t'uwen proffyte aen den eerstcomende ten pryse van gelde by y gedetermineert te prostitueeren gelyk sy met uwe wete ende kennisse gedeurende de ses à seven weken hebben gedaen dat het u niet en heeft vergenoeght de selve tot de prostitutie te leveren nemaer nogh daerboven hebt bestaen de selve twee vrouwspersoonen op de alderfutilste pretexten diffrente maelen te slaen ende qualyk te traiteren...dat gy voorders verdaght syt de selve Marie LEFEBURE te hebben willen verkoopen ofte over te laeten aen sekere Bruggeling midts hy soude betaelt ofte geresitueert hebben het gonne sy aen u ten tytel voorschreeven schuldigh was om tot Brugge haer gedebaucheert leven ook te continueren dat het te gelooven doet gy sulks soude geexecuteert hebben waer het saeken sy de courage niet had gehad van uwe dreygementen te misaghten".

Op 27 december 1791 werd FAUCONNIER veroordeeld om "getransporteert te worden naer het Provinciael Corretiehuys van Vlaenderen binnen Gend ende aldaer voor den termyn van vier ahtereen volgende jaeren opgesloten ende gedetineert te worden om gedeurende den gemelden termyn in het selve te werken benevens de verdere gedetineerden". Het bordeel werd vanaf 1792 uitgebaat door de vrouw van FAUCONNIER, Marie MALDEGHEM. Maar deze werd in oktober 1793 "om haar gederangeerd leven" voor twee jaar opgesloten in het "huys van beternisse" bij We LAGAST te Brugge. Op aandringen van haar oude grootmoeder en van haar zuster werd zij eind april 1795 vrijgelaten. Intussen had de 37-jarige Arn. GEERKENS, geboren te Munsterland, de zaak overgenomen. Deze bekende pooier, die ook de "St. Arnoud" in de Kerremelkstraat als bijhuis betrok, geraakte betrokken bij diefstal, heling en fraude en werd na geseling op het schavot voor het leven uit ons land verbannen.

Een derde stadsgebied dat om zijn weinig aanbevelingswaardige herbergen en ontuchthuizen als rosse buurt was bekend lag omtrent de vroegere Kaaipoort. Aan de Visserskaai stonden een reeks herbergen als "maison peu honnêtes" beschouwd. Op de Z.W. kant van de vroegere Kaaipoort waren het "De Kroon" en "De Stad Antwerpen". Op de N.O. kant, "De Fortuyne" en verderop voorbij de Oude Pakhuizen "De Corvette" of "Cavette" of "The Ship Tavern" ook "De Zwaan" genoemd en later "Het Witte Huis". Nog verder op, langs de stadsgracht lag rechtover het Pompegat een herberg pas in 1792 tot stand gekomen en later uitgebreid tot het "Geel Huis". Nog verder langs de weg naar de Vuurtoren, op de Z. kant geflankeerd door het "Pomphuysje" stond een pakhuis tot herberg omgebouwd dat na het Frans Bewind de "Brittania" en de "Verrekijker" zou worden genoemd. Bezuiden het Pompegat, bijna aan de geul had men nog "Den Zwarten Leeuw" die later "The Hope" werd. Nagenoeg in het midden van de Visserskaai lag "Het Waterhuis", waar scheepsbemanningen en begoede burgers o.m. drinkwater, aangevoerd uit de Oostendse Vaart konden aankopen.

De Visserskaai was een levendige, rumoerige pleisterplaats voor zeelui, vissers en hun vrouwen, visopkopers, passanten en repassanten tussen de stad en de Pompe of veer naar de overkant van de geul.

Niet minder druk was het langsheen de straatjes, die op de Z. kant van de Kaaistraat uitgaven. Veelal waren er hier kleinere herbergen gevestigd, soms aan elkaar gerijgd, zoals tussen het kerkhof en het Paviljoen der Genie, waar van W. naar O. uitnodigende uithangborden bengelden boven de gelijkvloerse verdieping, "De Wapens van Zweden" of "De Stad Londen", "De Gouden Poorte", "Den Koning van Zweden", "De Vos".

De Z. kant van de Kleine Kaaistraat, nu P. Pypestraat, was afgezoomd door kleine pakhuizen. Alleen op de hoek van de Kaaistraat bevond zich een herberg "De Basseville van Duynkerke", later tot de "Zeemeeuw" omgedoopt. Op de N. kant trof men de "Arke van Noë" aan van L. DHIET, het overbekende "Kasteel van Doveren" en op de hoek van de Sint-Franciscusstraat de ruime herberg "Het Hollandse Schippershuis" opgezocht voor tijdelijk logies door scheepskapiteinen.

Te midden op de O. kant van de Kaaistraat, tussen de Leugenaarsstraat, nu Ooststraat, en de Kleine Kaaistraat lag "De Geuzenkerke" of "De Stad Rotterdam". Op de N.W. hoek van de Leugenaarsstraat en de Sint-Franciscusstraat prijkte "Den Admiraal van Vlaenderen", die onder de kundige leiding van de reeds bekende Engelse maquerelles, MANNING en PRICE, een druk bezocht bordeel werd.

Dat er in deze volkse, woelige wijk door zeelieden pas aan wal gekomen na een lange zeereis, duchtig geboeleerd werd, dat er bij braspartijen soms harde klappen vielen of messen werden getrokken zal niemand verwonderd doen opkijken.

De politie vertoonde zich hier zelden. Geschillen tussen zeelieden of vissers werden onder elkaar opgelost zonder tussenkomst van pakkemannen. Trad de politie wel op dan was het met de steun van de militaire wacht. We kennen slechts één geval waarin de politie ingreep en dan alweer tegen een Engelse bordeelhoudster. Eind 1785 werd Susanne DIDHAM, die "De Stad Londen" openhield om "haar slecht gedrag ende het openhouden van een oneerbaer huys alsmede de gedeurige gevechten, troubles en oneenigheden thaeren huys geschiet" samen met drie Engelse deernen, Anna en Rebecca REDWOOD en Marguerite LADLELAN aangehouden, na tussenkomst van de militaire wacht, en uit de stad verbannen.

De hierboven aangehaalde prostitutiehuizen waren zeker niet de enige die men te Oostende aantrof. Er waren er nog, bij name bekend zoals "De Cupido", ergens in de Kerremelkstraat, of "La Belle Bourbonnaise", die niet te localiseren valt of andere, waarvan ons alleen de namen van de verbannen pooiers bekend zijn.

Uit een rechtsgeding aangegaan tegen de barhouder van "La Belle Bourbonnaise", weten wij dat deze in 1789 een 16-jarig meisje uit Nevele, Catherine JUBERT, afgekocht voor 4,5 Kronen van Thérèse TOULOUSE. Deze laatste hield een bordeel open in de Brede Steeghersstraat rechtover de Hoge Wacht, huis dat aan de Z. kant paalde aan een koffiehuis op de N. hoek van de Apestraat, nu Brabantstraat gelegen en dat in de Franse tijd "Le Grand Café" genoemd werd.

Wanneer wij de herkomst van de "lichtmeisjes" nagaan, die hier tegen de lamp liepen dan stellen wij vast dat er onder hen geen enkele afkomstig was uit Oostende. Waren de Oostendse vrouwen en meisjes dan zo zedig of was de politie tegenover het lichtzinnig vrouwvolk zo tolerant? Een afdoend antwoord valt er op die vraag niet te geven. Toch willen wij aanhalen dat bij een volkstelling gehouden in 1807 er op de 20 gerecenseerde publieke vrouwen er 15 waren uit Oostende afkomstig. In 1814 waren er 13 Oostendse

vrouwen met hoofdberoep "Fille de plaisir" op een totaal van 37, die zoals men te Oostende zei "met hun conte lieten spelen".

De houding door de stadsoverheid aangenomen t.o.v. het prostitutieprobleem was zeker niet zo doortastend als de vervolgingen ingespannen tegen dieven en helers. Lichtekooien werden wel uit de stad verbannen met of zonder muzikale begeleiding, zelfs wanneer zij stelselmatig terugkeerden. De zwaarste straf die zij opliepen was het verlies van hun haartooi. Bordelen werden wel gesloten maar werden na enkele tijd voor het wellustig publiek opnieuw geopend.

Deze opvallende toegeefelijkheid is te verklaren door het feit dat het bestaan van bordelen in een garnizoen- en havenstad, zoals hoger reeds vermeld, als een noodzakelijk kwaad werd beschouwd.

De uitbreiding van de prostitutie moet in verband gebracht worden met het groot aantal vreemdelingen die naar Oostende toestroomden in een periode waarin onder invloed van nieuwe ideeën de zeden heel wat lossier waren geworden. Het traditionele 6e en 9e gebod kwam op zeer losse schroeven te staan. De balliu, diverse schepenen en invloedrijke negocianten waren zeker geen toonbeelden van hoogstaande moraliteit. Algemeen was bekend dat de balliu er een "maîtresse" op nahield en dat sommige schepenen trouwe bezoekers waren van weinig aanbevelenswaardige tavernes waar jonge aanlokkelijke dames hun wulpsse charmes gretig aanvaardden.

In deze omstandigheden is het licht te begrijpen, dat de vroegere "goede zeden" een ferme deuk hadden gekregen.

Bronnen : R.A Brugge, Vrije, 17173 - 17177 en 17155 - 17159.
Not. Oostende, Dépot Van Caillie, 1940 en 1941.
A.R.A. Brussel, Geh. Raad, 283 A en B.

Bijlagen : kaarten van de herbergen 1780-1800 N.W. en Z.O. van de stad.
Niet genummerde = naam van de herberg is ons niet bekend, wel de naam van eigenaar en of uitbater.

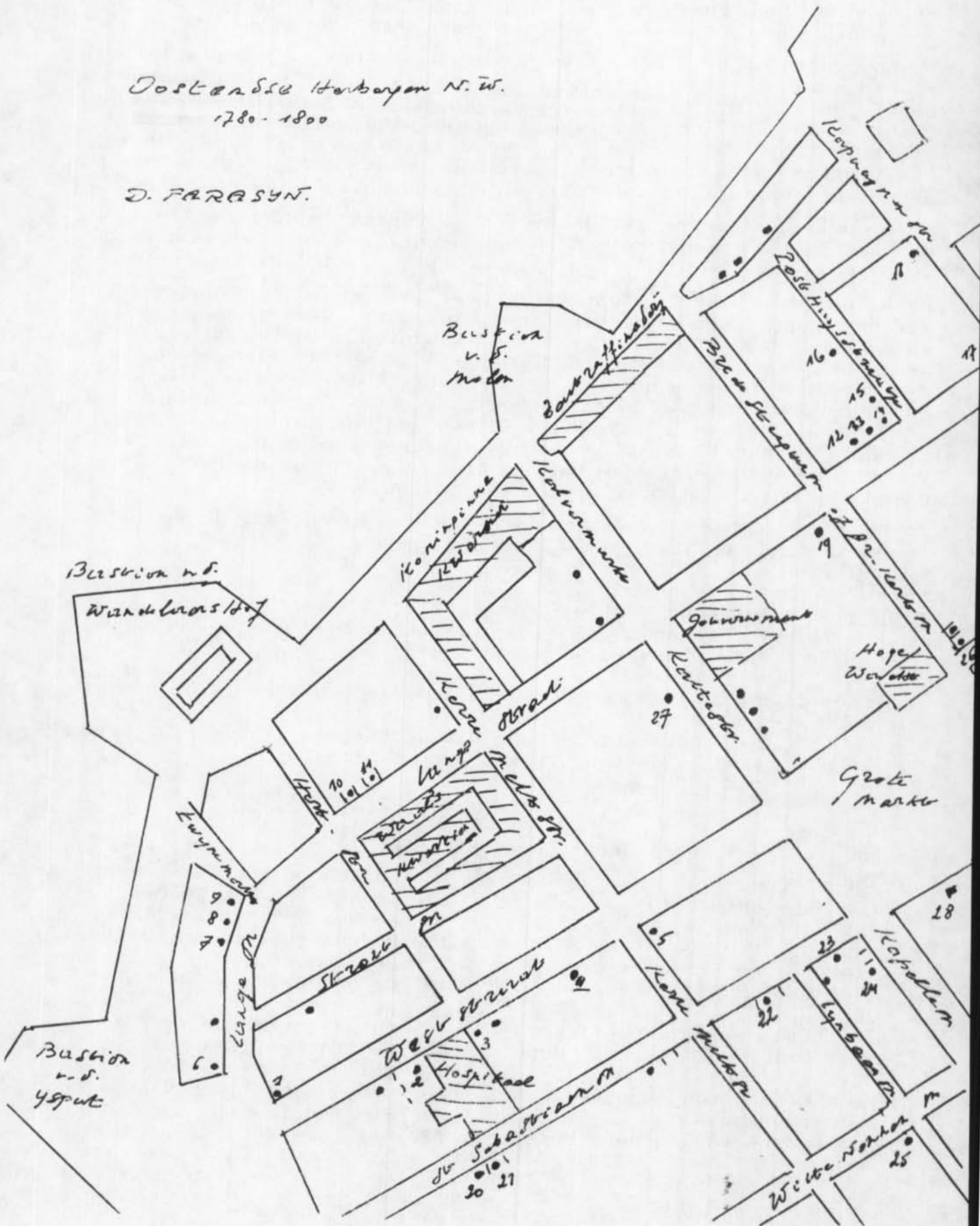
* * *

Legende bij Oostendse herbergen 1780-1800 Z.O.

1. De Kroone	12. De Gouden Poorte
2. De Stad Antwerpen	13. Den Koning van Zweden
3. De Fortuyne	14. De Vos
4. De Corvette, Cavette, Ship
Tavern, De Zwaan, Wit Huys	15. De Basseville van Duynkerken,
De Zeemeeuw
5. Het Geel Huys	16. De Geuzen Kerke, De Stad
Rotterdam
6. Brittania, De Verrekijker	17. De Arke van Noë
7. Den Zwartten Leeuw, The Hope	18. Het Casteel van Doveren
8. Het Waterhuys	19. Het Hollands Schippershuis
9. Den Koning van Engeland	20. Den Admiraal van Vlaenderen
10. Schippershuys	21. St. Andries
11. De Wapens van Zweden, De Stad
Londen	22. Het Lammeken

Dostanaka Harbagon N.W.
1780-1800

D. FARASYN.

Legende bij Oostendse herbergen 1780-1800 N.W.

1. Oostindievaarder of
O. Indisch Schip	15. Den Trompetter
2. Het Vrye, British Hotel	16. St. Niklaas
3. Den Hert	17. Den Naam Jesus
4. De Drie Matroozen	18. De Hollandsche Flagge
5. Den Koning van Vrankrijk	19. De Roose
6. De Gloeyende Oven	20. St. Sebastiaan
7. De Kleine Papegaai	21. Het Gouden Hoofd
8. St. Joseph	22. De Gouden Appel
9. De Papegaai of de
Groene
Papegaai	23. De Sterre
10. Den Swarten Hond, De Keyser	24. De Drie Sleutels
11. De Dobbelen Arendt	25. De Kamer van Commerce
12. Het Blauw Anker	26. Le Grand Café
13. Den Keyzer, Het Gouden Hoofd	27. De Dry Swaentjes
14. Het Wit Paard	28. De Conciergerie

FRITURE BRUXELLOISE, CHEZ JEAN, RUE LONGUE, 45, OSTENDE

ZELDZAME PRENTKAART
VAN EEN ENKEL BIJ
NAAM UIT OOSTENDE
GEKEND
FOTOGRAFIEATELIER

CARTE POSTALE

M

**GRATIS
FOTOFILM***

**COCK
CAMERA
SERVICE**

Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - Oostende

Tot einde voorraad !
Bij afwerking nieuwe
film min. 20 afgewerkte
foto's

p.v.b.a A. & Y. MONBALLIU

Noordzandstraat 72, BRUGGE

Tel. 050 - 33 73 12

Jozef II straat 25, OOSTENDE

Tel. 059 - 70 21 13

VERKOOP en HERSTELDIENST - ONDERHOUD

Schrijfmachines - Elektronische rekenmachines - Bureelmeubelen

P R O M O T I E V E R K O O P

Te koop aan de balie van het Heemmuseum

Ostendiana III + IV + V aan 1.000 Fr

i.p.v. 1.650 Fr

Nu kopen - een enige gelegenheid !!!

Begravenissen
Crematies

NUYT'TEN

Inzake rouw
gaat het om diskretie, takt
Binnen een beperkte tijd dienen moeilijke,
vaak pijnlijke beslissingen genomen
Dit vereist ervaring, een gedegen uitrusting
en ook iets bijzonders menselijks,
de juiste toon
Voor dit alles kan u bij Nuyt'ten terecht
Begravenissen, crematies, rouwtransporten,
leggen sociale prijzen
Nuyt'ten is uw steun in droevige dagen

Tel. 059/80 15 53 & 70 32 78
Torhoutsesteenweg 88
Petit-Paris - Oostende

